

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeminentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XXIX. Messanen. De jurisdictione Ordinarii loci in exemptos, præsertim in milites Hierosolymitanos ejus jurisdictionem turbantes, Et an possit eos excommunicare, seu excommunicatos declarare, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

mediatæ subjectionis Sedi Apostolicæ, Super quo tamen maturum iudicium pro veritate efformari non potuit, cum totum ponderet à probationibus desuper faciendis; Urgebant tamen ea, quæ ex parte Archiepiscopi deducebantur, præsertim quod Abbas ab ipso Monasterio electus, confirmationem recipere ab Archiepiscopo, cui obedientiam & fidelitatem promittere solet, quod est subjectionis argumentum, ut ponderatur in *Marsicens. Jurisdictionis apud Buraui. decis. 578. numer. 9. Et in eadem 18. Februarii 1647. coram Bichio dec. 24. num. 37. par. 10. rec.* Magis verò stringebat discretiva aliorum Abbatum in eadem diocesi, aliisque hujus regionis partibus existentium, qui noviter electi, ratione exemptionis à quocumque Ordinario ac immediatæ subjectionis Sedi Apostolicæ, ab ista confirmationem recipere solent, quod supponebatur in hoc Abbate non praticari, Quamvis e conversò multæ darentur enunciativæ super hujusmodi exemptione, cujus non leve argumentum resultabat etiam à consuetudine, quod illud subjaceret visitationi Nuntii Apostolici, ad instar aliorum Monasteriorum exemptorum, Magnique momenti videbatur illud facti præsuppositum, quod idem Archiepiscopus *Coloniæ.* seu ejus Officialis illud Monasterium visitasset ex ejusdem Nuntii Apostolici delegatione.

MESSANEN.

PRO

ARCHIEPISCOPO

CUM

RELIGIONE HIÉROSOLYMITANA

Causa decisus per S. Congregationem immunitatis pro Archiepiscopo.

De jurisdictione Ordinarii loci in exemptos, præsertim in Milites Hierosolymitanos ejus jurisdictionem turbantes, Et an possit eos excommunicare, seu excommunicatos declarare, eorumque Ecclesias interdicto subicere, non obstantibus specialibus privilegiis, ne excommunicari, vel aliis censuris innodari possint.

SUMMARIUM.

- 1 **C**ausa controversa.
- 2 Ordinarius potest procedere ad censuras contra Regulares exemptos habentes privilegium in specie censurarum ubi agitur de censuris illatis à jure.
- 3 Multo magis ubi agitur de re notoria.
- 4 Item possunt exempti ab eo puniri & censuris affici ob suam jurisdictionem turbatam.
- 5 Regulares prius erant subiecti Ordinario.
- 6 Concessa jurisdictione censentur concessa omnia ea sine quibus illa effectum sortiri non potest.
- 7 Privilegium competens regularibus ne possint excommunicari an procedat in casibus in quibus isti sunt subiecti Ordinariis, & de diffinitione inter jus commune & Concilium Tridentinum.

- 8 Interdictum Ecclesie apponitur ob crimen personarum & de causis ob quæ illud apponatur.
- 9 Exemptio ab interdicto nunquam suffragatur illis qui sunt ejus causa.

DISC. XXIX.

UM quidam clericus inquisitus, vel à carceribus, vel à manibus familiæ Curie Archiepiscopalis Messanen. fugiens, in Ecclesiam Religionis Hierosolimitanæ, ejusdem Civitatis se confoverat, ministri verò dictæ Curie Archiepiscopalis, illum exinde extrahendo, ad carceres traduxissent, quidam Eques Goto, dicti Prioratus Locumtenens, alique Equites & ministri, aggrerentes hujusmodi extrahentem, utpotè ab eis reputatam præjudiciale privilegium Religionis, accedentes armata manu ad Palatium Archiepiscopale, cum non levi scandalo Promotorem fiscalem qui erat clericus in sacris percusserunt, quemdam curiæ servientem lethaliter vulnerarunt, & carceratum violententer ad eandem Ecclesiam reducerunt, Unde Archiepiscopus ser. ser. dictos Equites aliosque sibi adhaerentes excommunicatos per publicos edulones declaravit, ipsamque Ecclesiam interdicto subjecit, Adversus quæ recurrente ipsamet Religione ad Sacram Congregationem immunitatis, ac prætendente, non potuisse Archiepiscopum contra formam suorum privilegiorum, Ecclesiam exemptam interdicto subicere, ejusque milites professos excommunicare, assumptaque desuper disputatione de anno 1653. pro censurarum validitate responsum fuit, & concessa novâ audientia perlitum fuit in decisis.

In his autem disputationibus, pro Archiepiscopo scribens, distinguendo causam in duas inspectiones, unam scilicet super censuris personarum, alteram super illis loci; Quatenus ad primam pertinet dicebam, difficultatem ratione privilegiorum, cadere posse, quoties ageretur de excommunicatione lata ab homine, secus autem ubi agitur de excommunicatione lata à jure ut in præsentis ob violentas manus in clericos & personas Ecclesiasticas illatas *ex canone si quis suadente diabolo*, Illo enim secundo casu receptum est, Ordinarium, non obstante privilegio quamvis speciali circa censuras, posse exemptos declarare excommunicatos, ex clara ratione, quod ille excommunicare non dicitur, neque propriam jurisdictionem vel superioritatem exercere, sed solum declarare, seu denunciare illas censuras, jam ex juris dispositione incurfas.

Denunciatio enim tanquam inducta favore animarum, est actus qui exerceri potest etiam à non habente jurisdictionem juxta *text. expressum in clem. prima de privil. ubi Abb. Zabarell. & ceteri*, quibus relatis hanc veriorum profitentur *Campani. in diversor. jur. Canon. rubr. 12. cap. 16. num. 42. Lauret. de Franch. de contro. inter Episcopos & Regular. quest. 7. vers. contraria opinio, Gennen. in prax. Archiep. Neapol. cap. 57. num. 1.* Et hanc opinionem uti veriorum mature discussio articulo, in hærendo pluribus aliis declarationibus antecedentibus, præsertim de annis 1670. & 1633. firmavit Sac. Congr. Concilii in una *Eybetten. 28. Augusti 1649.* ubi in fortioribus terminis declarata fuit valida declaratio Episcopi super incurfu censurarum contra Commendatorem Ordinis Theutonicici ob solam

solam retentionem clerici, contra quem dictus Commendator prætendebat habere jurisdictionem, quam in effectu non habebat.

3 Dictaque opinio videtur indubitata, quoties agitur de casu notorio, cum sola difficultas, juxta opinionem aliquorum præsertim Moralium, ut plurimum causam propriam tuentium, procedere possit, quoties agitur de facto dubio, in quo censuratum incursum potius resulet ab ipsius Ordinarii declaratione, quæ injusta & gravatoria prætendi potest, quam ab ipso facto, de quo puncto in præfenti disputare opus non fuit, stante facti notorietate.

4 Præterea ubi etiam ageretur de censuris aliisque pœnis ab ipso Archiepiscopo, & sic ab homine ratione delicti illatis adhuc, tamen jurisdictionis incompetencia prætendi non poterat, dum delictum consistebat in injuria ipsi Archiepiscopo illata, suæque jurisdictionis turbatione, ob quam judex, cujus majestas laesa fuit, quantumvis alias incompetens sit competens, quia exemptus ita turbando & offendendo judicem incompetentem, dicitur illius jurisdictionem prorogare juxta glos. in cap. primo de offic. delegati ubi communiter Canonista, & Civilista in l. additios C. de Sac. Sanc. Eccl. de quibus Genuen. in præxi Archiepiscopi cap. 11. & magis in terminis cap. 56. num. 6. ubi de Regularibus injuriam inferentibus Episcopo ejusque jurisdictionem turbantibus Farinacc. quæst. 114. num. 67. & seq. & consil. 134. lib. 2. Cocchier. de jurisdictione in exemptos par. 2. quæst. 45. Sperell. decis. 86. num. 5. & 6.

Et licet scribentes pro Religione responderent, text. in cap. primo de offic. delegati. cum ibi notatis procedere in judice delegato, de quo loquitur, Replicabam tamen fortius procedere in Ordinario, cujus jurisdictio est major, ut explicat Farinacc. dicta quæst. 114. num. 75. & seq. ubi num. 78. habetur, quod respectu Ordinarii est indubitatum, fortius verò in Episcopis & locorum Ordinariis ob naturam & habituales jurisdictionem quam ante privilegia habebant etiam cum Monachis, aliisque Regularibus, & exemptis ut disc. præced.

Clarius duplici circumstantia accedente, una nempe, quod contentio non erat cum judice pœnitentis incompetente, qui nullam nec actu nec habitu jurisdictionem haberet, sed ut supra cum Dicecesano habitu ac de jure antiquo habente jurisdictionem ordinariam cum omnibus, qui more reliqui cleri & populi subiacebant ejus jurisdictioni, à qua per privilegia exempti sunt, unde propterea eorum exemptio non est nativa & omnimoda, sed dativa, tollens quidem jurisdictionis exercitium, non autem habitum, ideoque facilius admittitur prorogatio, tanquam reversio ad suam primævam & antiquam causam, Maxime quia etiam hodie in pluribus casibus locorum Ordinarii, actualem etiam jurisdictionem in Regulares & exemptos retinent ex deductis Cochier. dicta quæst. 45. Campanil. in diversor. rubr. 12. cap. 13. & Barbof. dicta alleg. 105.

6 Altera erat fortior circumstantia, quod turbatio erat occasione extractionis ab Ecclesia, & in causa, in qua Ordinarius, ne dum in locis exemptis, sed etiam in illis Nullius habentibus proprium Prælatum cum omnimoda jurisdictione, ac territorio separato, ex constitutione Gregorii XIV. delegatam habet jurisdictionem, ideoque dicebam esse in terminis præcitis text. in dicto cap. primo de offic. delegati, Quoniam concessa jurisdictione circa aliquam rem, concessa etiam censentur omnia ea sine quibus illa res explicari non potest ad text. in l. 2.

ff. de jurisdictione omn. jud. cum cum concordant. per Bellon. jun. demandata jurisdictione cap. 8. quæst. 15. Rot. decis. 253 par. 4. recent. num. 1. & seq. alias apud Merlin. dec. 610. & supra disc. 20.

Et licet plerique DD. ex parte Religionis deducti velint, privilegia Regularium vel exemptorum, ne possint à locorum Ordinariis excommunicari vel interdici, suffragari etiam in illis casibus eisdem Ordinariis subiecti, ut per Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 33. num. 23. & ad præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 1. nu. 14. Lex ana in sumario tom. 1. cap. 11. num. 14. Laurer. de Franch. controu. Regular. quæst. 17. apud quos ceteri; Replicabam tamen, etiam cum sensu veritatis, hujusmodi opinionem esse fortè sublentabilem in terminis juris communis ex dispositione text. in cap. 1. in eos de privil. in 6. secus autem hodie post Concil. Trid. per quod, in casibus in quibus Regulares & exempti Ordinariis jurisdictioni subijciuntur, illis concessa est indistincta potestas eos coercendi, cum revocatione omnium & quorumcumque privilegiorum, ut probant Genuen. in præxi Archiepiscopi dicto cap. 59. num. 9. Le o in Thesaur. For. Eccles. par. 1. cap. 8. num. 19. Navar. in Lucerna Regular. verb. excommunicare in princip. cum aliis per Barbof. de Episcopo dicta alleg. 105. num. 13. atque ita declaratum fuisse per Sac. Congregationem Concilii 7. Februarii 1633. testatur Lex ana in Summa tom. 3. verb. exemptio Regularium tract. 13. Et quamvis ipse subjungat hujusmodi declarationem intelligendam esse quoad eos Regulares & exemptos, qui hoc speciale privilegium non habeant, Dicebam tamen hujusmodi observationem, nullam habere rationis, vel auctoritatis fundamentum, quia ob specialia privilegia singulis Religionibus per Sedem Apostolicam nimia benignitate concessa, sive per generales communicationes privilegiorum, nulla fortè in Ecclesia Catholica adest Religio, quæ hujusmodi privilegiorum habere non prætentat, ideoque dicebam, Moralium auctoritati in proposito deferendum non esse, quamvis alias doctis & probatis, ut potè testibus in causa propria; Cum enim Concilium Tridentinum quæcumque privilegia talibus casibus tollat, nil remanet quod Ordinarios impediat, ne censuras proferre possint contra exemptos, eodem modo quo in reliquum clerum & populum subditum, jure suo primævo, & Ordinario, & ex antiqua nativa jurisdictione, tanquam per remotionem obstaculi, quod privilegia inferebant, Ad instar habentis naturaliter membra valida, sed ex accidentali vinculo impedita, quia vinculis dissolutis, operari dicitur jure suo primævo & nativo, non autem ex novo & dativo à dissolutione resultantem, ut est communis Beneficialistarum traditio in materia indultorum, quæ Ordinariis conceduntur super conferendis beneficiis reservatis, licet hodie ob modernam indultorum formulam, magis receptum sit id jus delegatum importare.

Quo verò ad interdictum Ecclesiæ, prudenter ac fundatè dicebam, ad illud processum esse, quia cum Ecclesia fuerit occasio scandalii publici, & rationabile erat, ut publica demonstratio punitionis in eadem Ecclesia fieret, Non obstante ejusdem Ecclesiæ exemptione, cum hæc localis non competit ratione ipsius loci materialis, qui tanquam res inanimata, sicuti est incapax delicti, ita etiam pœna vel privilegii, Sed hæc omnia respectivè competunt ratione personarum ministrantium, ideoque in loco adijciuntur censuræ in pœna personarum, sub quarum regimine est Ecclesiæ, seu in pœnam populi in eadem dem

dem Ecclesia sacramenta & divina recipientis.

Ut de interdicto apponendo in loco, Provincia, vel Civitate, ob delictum Principis, seu Magistratus, vel alicujus notabilis partis populi *Archidiacon. in cap. Si sententia per illum text. de Sentent. Excommun. in 6. Felin. Dec. & alii in cap. sine de Offic. deleg. cum Concordan. per Sayr de Censur. lib. 5. cap. 11. num. 3 & 9. Covarr. in cap. alma mater. p. 2. §. 1. num. 4.* ideoque cum personæ quamvis exemptæ, in proposito ut supra, subjaceant jurisdictioni Ordinarii, multò magis eorum Ecclesia subjacere debet.

Nunquam enim exemptio ab interdicto suffragari potest, ut in causa *ad text. in cap. licet de privil. in 6. Kocchier. de jurisdict. in exempt. lib. 4. quest. 14. num. fin.* ac in specie id probatur per *tex. in cap. cum & plantare §. fin. de privil.* ubi expressè statuitur, quod Religiosi qui jura Episcoporum sibi arrogant, Episcopo fiunt subiecti, & eorum Ecclesiæ interdicto subjiuntur; Ergò Ecclesia subjienda est interdicto ob delictum Religiosorum in ea existentium, præsertim si quia delictum nomine Ecclesiæ & pro ejus causa commissum erat; Et ex his per dictam S. Congregationem immunitatis ut supra infinuatum est, de anno 1653. pro censuram validitate responsum fuit, atque in nova audientia Religioni concessa, confirmata fuit resolutio, quæ mihi ad veritatem reflectenti, visa fuit justa & benè fundata, quamvis nimis fuerint disputationes desuper habitæ, tanquam in causa exemplari, & in decisione faciente statum.

- 8 Quid requiratur ad inducendum beneplacitum presumptum.
- 9 Regulares sunt quandoque infensi Ordinariis locorum.
- 10 In Ecclesia seculari officia per Regulares Episcopo presente vel etiam impedito, cui competat jus celebrandi missam solemnem.

DISC. XXX.

Recto in dicto loco usque ab anno 1619. Conventu Minorum Observantium, Parochus dictis Patribus concessit Ecclesiam parochialem sub invocatione Sanctorum Petri & Pauli, stante alia Ecclesia, sub invocatione Sanctæ Mariæ, in commodiori situ posita, ubi sacramenta populo ministrari poterant, sub ea tamen lege, ut Ecclesia prædicta in signum primævi status, Plebis nomen, seu titulum consuetum retinere deberet, necnon aliqua solemniores & principales functiones in ea peragi, nempe distributiones candelarum & palmarum, processio in die Sancti Marci, & in altera Corporis Domini, subministratio eucharistiæ populo in diebus cenæ Domini vel Paschæ resurrectionis, in quibus Parochiani de præcepto tenentur accedere ad Parochiam, ibique privativè quoad omnes Ecclesias, dictum sacramentum recipere, Proindeque sequutum est quod Episcopo diocesim peragrante occasione visitationis, istam Ecclesiam tanquam sæcularem & parochialem visitavit à dicto tempore citrà usque ad annum circiter 1660. quando dicti Patres, sub eorum exemptionis & privilegiorum prætextu, dictæ visitationi se opposuerunt, unde recurrente Episcopo ad Sac. Congregationem Concilii.

Assumpta desuper disputatione, Agentes pro Regularibus prædictis, slongo allegationum apparatu in superfluis, ac iis quæ tanquam in jure notoria præsupponi possunt, probare conabantur, Ecclesiarum Regularium exemptionem ab Ordinarii visitatione, quodque per Concilium Tridentinum, & Apostolicas Constitutiones, aliud non concedatur nisi ex delegata jurisdictione visitatio sacramentorum, quatenus ibi animarum cura exercetur, ex congestis per *Lotter. lib. 1. quest. 25. Barbos. de Episcopo alleg. 74. Rot. decis. 220. num. 4. par. 9. recent.* Unde propterea inferebant, quod cum in ista Ecclesia, nulla exerceretur cura, translata ab antiquo in alteram Sanctæ Mariæ, & administratio sacramenti eucharistiæ, quæ jure parochiali fit populo in dictis diebus Paschæ & Paschæ, sit accidentalis, idcirco dicto tempore tantum, & in illis diebus admittebant, Episcopum potuisse vel posse Ecclesiam jurisdictionaliter ingredi, ut dictum sacramentum visitaret, non autem in reliquis anni temporibus.

Pro Episcopo scribens, admitendo omnes dictas juris propositiones, utpotè hodie ut supra notorias, & præsupponendas, Dicebam punctum esse in earum congrua applicatione, in qua ferè omnes forenses controversiæ solent hodie consistere; Illas siquidem rectè procedere dicebam in Ecclesiis Regularibus, Nos autem versabamur in Ecclesia merè sæculari, & parochiali in antiquo ejus statu continuante, quam indubitatum est, sub omni moda Ordinarii jurisdictione existere ex ductis per *Lotter. ac Barbos. locis citat. ac omnes.*

Regu-

FANEN. VISITATIONIS

PRO

EPISCOPO

CUM

PP. MINORIBUS OBSERVANTIBUS LOCI CARTOCCETI.

Causa decisus per Sac. Congregationem Concilii pro Episcopo.

De Jurisdictione Ordinarii in Ecclesia sæculari, quamvis per Regulares & exemptos possessa & officata, quæ propterea naturam non immutavit, neque Regularis effecta est.

SUMMARIUM.

- 1 Causa controversa.
- 2 Quæ jurisdictione competat Ordinario in Ecclesia Regularium.
- 3 Ecclesia sæculares non immutant earum Statum sæcularem, quamvis concedantur ad usum Regularium.
- 4 Nemo potest refricare questionem domini sui auctori.
- 5 Possunt esse duæ Ecclesiæ in quibus cura exercentur, una principalis, altera adjuncta.
- 6 Ecclesia per invalidam alienationem non amittit possessionem.
- 7 Dismembratio dicitur alienatio prohibita cadens sub Extravaganti Ambrosiana.